

JUDr. ROBERT PELIKÁN, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

V Praze dne: 30. 5. 2018
Čj. MSP-791/2017-OJD-SPZ/2
Počet listů: 2
Přílohy: 5

Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno

Věc: obv. zemř. J.R. - stížnost pro porušení zákona

Přílohy: 1)Ověřená kopie rozsudku bývalého Nižšího vojenského soudu v Karlových Varech ze dne 12.9.1956, sp.zn. T 179/56
2)Předkládací zpráva VÚA č.j. MO 241159/2017-211100 ze dne 21.11.2017
3)Ověřená kopie rejstříku T bývalého Nižšího vojenského soudu v Karlových Varech
4)Kopie podnětu ke stížnosti pro porušení zákona JUDr. L. M.
5)Ověřená kopie usnesení Okresního soudu v Sokolově ze dne 12. 7. 1983, sp. zn. Nt 105/83

Podle § 266 odst. 1 trestního řádu podávám ve prospěch J.R.,

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému rozsudku bývalého Nižšího vojenského soudu v Karlových Varech ze dne 12.9.1956, sp.zn. T 179/56.

Rozsudkem bývalého Nižšího vojenského soudu v Karlových Varech ze dne 12.9.1956, sp.zn. T 179/56, byl obv. J.R. uznán vinným trestným činem nenastoupení služby v branné moci podle § 265 odst. 1 zákona č. 86/1950 Sb., trestního zákona. Za tento trestný čin byl obv. J. R. uložen trest odnětí svobody v trvání 6 měsíců nepodmíněně.

Rozsudek nabyl právní moci dne 15.9.1956.

Předmětného trestného činu se obviněný podle výroku tohoto rozsudku dopustil tím, že dne 12. června 1956 v Lipnici okr. Sokolov odmítl s odvoláním na své náboženské přesvědčení převzít

povolávací rozkaz k nástupu vojenského cvičení a toto cvičení také dne 19. června 1956 skutečně nenastoupil.

Uložený trest odnětí svobody vykonal dne 22. 3. 1957.

Pravomocným usnesením Okresního soudu v Sokolově ze dne 12. 7. 1983, sp. zn. Nt 105/83, bylo rozhodnuto podle § 363 tr. řádu ve spojení s ust. § 69 odst. 1 písm. c) tr. zák. č. 140/1961 Sb., v úč. znění, o zahlazení tohoto odsouzení.

Žádná z oprávněných osob nepožádala o provedení přezkumného řízení podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů.

Po prošetření věci nelze s takovým postupem bývalého Nižšího vojenského soudu v Karlových Varech souhlasit, a to z následujících důvodů.

Podle § 15 odst. 1 Ústavy Československé republiky z roku 1948 (ústavní zákon č. 150/1948 Sb.) se svoboda svědomí zaručuje.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 87/1950 Sb., trestního řádu, bylo účelem trestního řádu upravit řízení v oboru trestního soudnictví tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona potrestáni.

Podle § 2 odst. 3 zákona č. 87/1950 Sb., trestního řádu, bylo úkolem soudu v trestním řízení zejména spravedlivě rozhodovat o trestných činech.

Podle § 265 odst. 1 zákona č. 86/1950 Sb., trestního zákona, se trestného činu nenastoupení služby v branné moci dopustil ten, kdo v úmyslu vyhnout se trvale vojenské činné službě nebo zvláštní službě nenastoupil službu v branné moci do čtyřadvaceti hodin po uplynutí lhůty stanovené v povolávacím rozkaze.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, je účelem tohoto zákona zrušit soudní rozhodnutí za činy, které v rozporu s principy demokratické společnosti respektující občanská politická práva a svobody zaručené ústavou a vyjádřené v mezinárodních dokumentech a mezinárodních právních normách zákon označoval za trestné, umožnit rychlé přezkoumání případů osob takto protiprávně odsouzených v důsledku porušování zákonnosti na úseku trestního řízení, odstranit nepřiměřené tvrdosti v používání represe, zabezpečit neprávem odsouzeným osobám společenskou rehabilitaci a přiměřené hmotné odškodnění a umožnit ze zjištěných nezákonností vyvodit důsledky proti osobám, které platné zákony vědomě nebo hrubě porušovaly.

Podle § 1 odst. 2 téhož posledně uvedeného zákona činy, které směřovaly k uplatnění práv a svobod občanů zaručených ústavou a vyhlášených ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v navazujících mezinárodních paktech o občanských a politických právech, byly československými trestními zákony prohlášeny za trestné v rozporu s mezinárodním právem a mezinárodnímu právu odporovalo také jejich trestní stíhání a trestání.

V dané věci je nutno při přezkumném řízení vycházet z účelu zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, jehož vydáním sledoval zákonodárce především odstranění největších křivd, které se v 50. letech 20. století staly v justičním rozhodování tak, jako tomu bylo právě v posuzovaném případě, kdy obv. J.R. byl v podstatě

odsouzen pro své náboženské přesvědčení. Navíc v době rozhodování bývalého Nižšího vojenského soudu v Karlových Varech nebylo zohledněno, že jmenovaný svým jednáním toliko uplatnil právo na svobodu svědomí zaručené v ust. § 15 odst. 1 Ústavy ze dne 9. 5. 1948. Dále je třeba konstatovat, že Ústava z roku 1948 sice svobodu svědomí formálně zaručovala, avšak navazující norma nižší právní síly vydána nebyla. Právo na svobodu svědomí přitom nelze zaměňovat se svobodou víry ani se svobodou náboženskou, zejména když motiv jednání pod imperativem svědomí je v případě odmítání vojenské služby nutno považovat za určující (srov. nálezn Ústavního soudu ze dne 26.3.2003, sp. zn. Pl. ÚS 42/02). Obviněný J.R. tedy neměl možnost získat individuální úlevu při plnění služební povinnosti ani vykonávat alternativní službu beze zbraně, jelikož tato neexistovala, a proto nemohl dostát svým zákonným povinnostem, aniž by se dostal do rozporu se svým vlastním svědomím. Jeho jednání tak, jak je popsáno v napadeném rozsudku, tedy není a nebylo trestným činem pro absenci jeho imanentního znaku – protiprávnosti.

Vzhledem k výše uvedenému je zřejmé, že v dané věci došlo k porušení zákona v neprospěch obviněného J.R. a je proto namístě předmětný odsuzující rozsudek bývalého Nižšího vojenského soudu v Karlových Varech ze dne 12.9.1956, sp.zn. T 179/56, jakož i další obsahově navazující rozhodnutí, zrušit, napravit tak nezákonný stav a poskytnout tímto způsobem určité zadostiučinění obviněnému, který setrval na svém náboženském přesvědčení i v době totalitního režimu, resp. jeho pozůstalým.

S přihlédnutím k důkazní i procesní situaci, kdy reálně nepřipadá v úvahu doplňování dokazování, se domnívám, že je možné a vhodné, aby Nejvyšší soud též sám rozhodl o zproštění obviněného obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu.

Navrhuji proto, aby Nejvyšší soud ČR:

- 1) Podle § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovil, že rozsudkem bývalého Nižšího vojenského soudu v Karlových Varech ze dne 12.9.1956, sp.zn. T 179/56, byl v neprospěch obviněného zemř. J.R. porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 3 zákona č. 87/1950 Sb. ve vztahu k ustanovení § 265 odst. 1 tr. zákona č. 86/1950 Sb.;
- 2) podle § 269 odst. 2 trestního řádu rozsudek bývalého Nižšího vojenského soudu v Karlových Varech ze dne 12.9.1956, sp.zn. T 179/56, zrušil a dále zrušil i všechna rozhodnutí na tento rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,
- 3) a dále postupoval podle § 271 odst. 1 tr. řádu a podle § 226 písm. b) tr. řádu zprostil obviněného zemřelého J.R. obžaloby pro skutek spočívající v tom, že dne 12. 6. 1956 v Lipnici okres Sokolov odmítl s odvoláním na své náboženské přesvědčení převzít povolávací rozkaz k nástupu vojenského cvičení a toto cvičení také dne 19. června 1956 skutečně nenastoupil, čímž měl spáchat trestný čin nenastoupení služby v branné moci podle § 265 odst. 1 tr. zák. č. 86/1950 Sb., neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem.

JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.
ministr spravedlnosti ČR

Nejvyšší soud rozhodl pod sp. zn.: [6 Tz 14/2018](#)